

Piripaihiyaapî Utîpîho Kîmandî Piripaihiyaapî Utîpîmandapî Nesîpîhande

Porîho Romîhanda konîhi napwîtatî bindata utîpîho kîmo jîpatîpiyahore 62 A.D. hura. Isîhiya gîwunyaahohiyîhiya Piripaihanda bimohiyîhiya pîwîha wiwa kwîtunîwîhaiwa kanîhaunî kandapî Porîho utîpîho kîmo jîpatîpiyahore. Iyatî amî Piripaihiya nawîho Porîhoai andîtiwîwîtandîho nunyauhi amî kandapîmaawî gaare undatîho utîpîho jîpatîpiyatî nusoasataise. Siyatî Porîho tîtîhi utîpîho jîpatîpiyatî nusoasataise.

Piripaihiyaapî Pîwîha Napîmasataise

Porîho isîhiyai ipîrete gaahure undîsha (1:1-11)

Porîhoai nasîsoaari nusoaipasîwaiwa ambîpatî yaawatî amî naanîhandî konîhi nepî notaise. Saihi amî Kîraisiho konîhi andîtiwîpî notaise. Aihî amî sandaahi Porîho maarîtiandîhandîsatî konîhi bîmaamî naindîhandapîha (1:12-30)

Kîraisiho kaipatamatiyaatî tîtîhi kîretî nyahî nahatiyaanî ambîpatî yaasîhaiwa naitîhaawo tisîha (2:1-30)

Porîho isîhiyai pîwîha nehîha asîwa katîwunjohiyîhiyaamî pîwîha atiwi namepîse undîsha (3:1-21)

6 Aindi ami nini saindi gwinyaataate, kiya gaahati kiyohitmandi sandi Autaahaatihho kiyaamihetapi gaahaiwa taati kiyataise. Siyati ko kaindimandi kiyai neti komi gwinyaati maaritirihiretemataise. Siyati Autaahaatihho kiyaisi konihi kawimi noti noti asisaha Jisaasiho japihi nasonihuraatitande, ndi gwinyaataayo.

7 Iyataati ami sahi kiyohitmandapi nga titihe, ndi gwinyaataayo. Autaahaatihho ningisi gaahati kanisati, ami komi otipipati kimati komi piwaha awusaitandihati nanimih kiyataayo. Kiyonihhi ami sangisangi nahatiyaati maasi ningisawitimaamaitaati kiyahaawi sangisi nisi maarihho apipaahi aungwohandi nasanyati nisi maarihho samiheti ahondaise. Nini napwitohipipihhi napwititi bimaati ami awaisawihiya nini kiyohitihandapi gaatiwi nanimaapi nanisenihauhi wihoanjiha kaundataayo. Nini piwaha titihhi akaaha ausaahonihandhi kandi kiya piwaha Autaahaatihomi mimaipaimbi asireti ausaapaise, ndiwi piwaha nepi nisihetepinimawaayopo. Aihhi nini akaaha titihhi ausaataayo, unditi kiyaisi nunjati titihhi kaundataayo, kiya Autaahaatihomi piwaha akaahe titaatiwo. Saiwa siyonihhi sahi ningisawitotihandapi maaritataayo.

8 Autaahaatihho aimi mmose, nini napititi sangi jasondandi pihindi gwinyaahonihho, ami nini sangi Jisaasiho maarihho nasamipatamataindi nisi maarihho nasanyataayono.

9 Aindi ami nini nisi gaapipati kimati sapi gaapunditi Autaahaatihhoai sapi piwaundataayo. Sahi Piripaihiyaati isihiyai

maariho nunyohitihandi samiheti waati
 anyaati tisaitati noaipaitando. Iyonihi
 ami sahi gaahandi gwinyaitaatiwihandi
 pihitiwi nepi, ami sam+ amitiha sahi
 isihiyai maariho nunyohitihandapi biyati nga
 jainjapwaatamaitando. ¹⁰ Aiw+ ami sahi baiw+
 nepi mmon+w+ maipihapa namapi ami nehi
 apipaahi gaahapa, ami titihitamasipipaahih
 nepi ami kapa japepihir+w+ kaiw+ bim+taatwo.
 Ami sahi saiwi kaiw+ bimaami nuw+ asisaha
 Kiraisiho isihiya kop+ gwunyaahohiy+hiyai neti
 kiya otipipati kop+ kawisohipati tipitapaati
 usonati katapi wihoaan+handi naw+homatiyati
 nunyonihura wapa maipihapaapi piw+ha
 owehiyaati apipaahi ainahiy+hiyaatit+taatwo.
¹¹ Ami sahi saiwi Kiraisiho neti andit+siwati
 jatatamanati Autaahaat+homi titih+ gaahaiwa
 sangi samiheti kasiwaiwaami nandapa akipipa
 noaipati samiheti tisaitati ahotit+ando. Siyati
 titih+ gaahaiwa tisaitati samiheti ahotan+hi, ami
 kaiwa titihaiwa ami gaahaiwa kiyoh+waiwa
 noaipati, ami kaiwetapi sahi Autaahaat+hoai
 ambipati awaipati nunyaw+ koai nepi mepi
 autaahemwaitaatiwo.

*Por+ho Napwinjit+handi Isihiya Taahiy+hiya
 Autaahaat+homi Piw+ha Atisawaayopo*

¹² Nisi naisihiyaati nisataiw+ Kiraisihopi
 gwunyaahohiy+hiyaate, nini sangisi nasesipati
 neti gisunyaati sandi kasatit+andiyo. Ningi
 isihiya nepi w+nirap+ nan+puhauhi kimb+hi
 Romihanda napw+tit+ bindataayo. Ami kimandi
 napw+totimandi isihiya Autaahaat+homi
 piw+ha atitaatiw+ nisaputataamaise. Owetise.

Autaahaatihomi piwaha gaaha waniha isihiya taahiyhiya aunahipati taahiwaiwaara taawi atiwi newaayopo. Nepi kaapi taawi gwinyaawaayopo. ¹³ Aih am isihiya tunniwi yahwinohiyhiya awaisiho Sisaahomi anititih masaataati jatohiyhiyauni, am isihiya usa kimbhiya nahatiyauni nini napw+totimandami tanyaahaapi mmonihopo. Am nini Kiraisihopi gwunyaati kom otipipatihoninindi am komi otipipati kawisonhi kandapndiw ningi nepi nani puhauho. ¹⁴ Iyauhi am naisihya taahiyhiya nisataiw Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya nini napw+totimandapi gwinyaawaawi kiya watipitiwi Awaisihopi gwunyaapi, am kiya wandi yamaiwi am watipihya bitotawa Autaahaatihomi piwaha Kiraisihopiha isihiyai kaundawaatopo.

¹⁵ Iyataati am sandihi akite, isihiya usa nisapi apowih am kiya nisapi itihapipa manditihrisawi Kiraisihomi piwaha ausaawaayopo, am Autaahaatihomi isihiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyai nepi iwir+witaatiwo. Usa siyauhihandi kandi am usaahi maarho gaahoisawi Kiraisihomi piwaha titih gaahireti isihiyai iwitatamanitaatiwi gwinyaapi ausaawaayopo. ¹⁶ Am siya siyohiyhiya Kiraisihoaisuni am nisingisuni kiyaami maarho naninyawi am piwaha waniha gaahaapi maarit+wimawaawe. Aiw nini napw+totimandi piwaha gaaha wanhai neti anditiwiwitandi anditititi bitohohitihandapitih kiya mmonawaawi am piwaha ausaawaayopo. ¹⁷ Iyauhi usa aimi jih

katohiyihiya siya maariho titihimetahoaisawi
kiya sawana ambipati awaipati nepi noaipapi
awaisawihyaatitaatiwuni, ami ningi nini
napwitihi bimohipipihhi daahi nepi iwiriniwi
yaasihandi waati nanimitaatiwi piwaha
ausaawaayopo.

18 Ami kiya siyauhihandi kandi nini
kandapi windi pihindi gumunyaaho. Ami
kiya tanyaaha gaahaapo, ami tanyaaha
maipahaapi ausaawaawisangi nini gwinyaata
sandi awaindihandimahe. Ami kiya piwaha
Kiraisihopaha ausaawaayopo. Isi ami nini
sandapi wanisangi maarititi ami ipoti
ipotisangi koninhihi maaritimi nuto. 19 Ami
nini koninhihi maaritimi nuto. Ami sahi
nisapi taawi gaapundiwi Autaahaatihoi
piwaundauhi ami Kiraisihomi Itipho Gaaho
ningi taati anditiniwati nitatamanataiso. Isi
ami kimaiwa ningi naanjanisati yaasamaiwa
nini taati neti bimohiwimaiwaatihapi nenimati
Autaahaatihoi nuwanoaasonihi nini noaipaito.

20 Nini nisi maariho nahatoaisati watipindi
saindi gwinyaataayo, nini wapa sehimwaati
kamaindi, ami Kiraisihoi komi maariho
yaawihandi windi namumwito, nisapi ko windi
maarimitihando. Iyonihihi ami kapetapi ningi
manyihandi nini windi namaitando. Ami
nini nasisoaaruni ami wani kimura kurauni
isihiya usaapi windi yamaindi watipindi piwaha
katito. Ami saindi kiyataati nini asohonini
bindataatisangi, ami nini napotaatisangi
Kiraisihoi ambipati awaipati numwisanihi
ami komi ambipati isihiya nepi autaahi

isiwatitaatiwo. ²¹ Ami nini sandi apaapi maato, nini asohonini komi otipipati kawindi ami aimi nehí Kíraisihopaahaindihoninisi aimi apipaahi komihoninindi koaisatindaayo. Isi ami ningi isihya niwisaihi napotaatisangi aimi koaisatindaayo, ami nini ambipati awaipati taati koai nunyataayono. Aindi gaahandi asitimandi neti nehí nanihaindi naangat yaasiwaiwa owetihí Kíraisihoaisati yamihapataatihí aimi bindataayo. ²² Ami nini nisi ambipatisati asohonini bindataataahi, ami nini Awaisihomi otipipati kawito. Ami nini wíndi moho napwítando e asohonini bimítando ndo. ²³ Sandapi nini yatiwi gwinyaataayo. Nini wani kímandi bimohítimandi namasi Kíraisihoenda naindi koaisati bimítandi maaritataayo. Ami ningi gaanimatitaise. ²⁴ Sandi nini ngandaahandi kandi ami nini sangisati kimaapi otihí utari bindataati sangi neti jatatamaniti, ami anditísaiwítandi sandi apipaahi awaindi gaare. ²⁵ Ami ningi sandapi ginunyaatatí ninjapwainjihí, ami nini sangisati daahi bindataati jatatamaniti anditísaisanihí, ami kandapi sahi sami Kíraisihopi gwunyaahohítihandapi maarititaatiwi nini mmoniti gwinyaataayo. ²⁶ Isi ami nini jahira sangisenda napisanihí, ami sahi maaritíwi Kíraisihomi ambipati niwimaitaapo, ami ko nyangi kanyiwaiwaapo.

²⁷ Ami apipaahi awaindihandi sahi kaitaatiwíhandi siyate: Sahi Kíraisihomi piwíha gaaha waníha kasatauhi atíwi nehohíríhíretí wapa kaiwi, ami daiwi bitosawíse. Ami

sahi saisaihi nini napiti sangi jasoto e ami windi napiti masisonataatisangi sahi maarho naasohitanih utaaho neh naasomataiwi daiwi bitohopo tisaihi nini atitando. Aiw sahi piwaha gaaha wanhaapi gwinyaahohitihandi sami tiworisa nepi tisaipinditaawi jataatiwo. ²⁸ Aiw tiworisa sangi tisaipindohiyihyai nemapi sahi kiyaapi windi yamaiwi anditititwi maarho naasoaisawi nga bitoaitatiwo. Siyawaawi sati siwipati nepi kiyai sahi nunjitaatiwi, ami kiyai Autaahaatih nemati ami sangi ko japihi nasamaitandhandapi siyati nanyamaitandhiyaane undiwo. ²⁹ Ami sahi Kiraisihopi giwunyaitatiwaahih Autaahaatih sangi nasamihanataamaise. Sahi kop yaasihaiwa naitaatiwi maawi ko sangi nasamihanataise. Ami sikauraahi sahi Kiraisihoai ambipati awaipati nunyaw niwimaitatiwo. ³⁰ Nini sangisati bimohura naanati yaasihaiwa wira anisih sahi mmoniwihyaate. Aiw ami wani naanati yaasihaiwa taati wira anisih nini nepi niyohiwimaiwaapi sahi aimi atisawaayopo. Aiw ami sahi sawanaatisangi sikiyahaiwa tiwati wira asisih taawi newaayopo.

2

Kiraisiho Ipatisanati Neti Kaimumwaanj Sahi Japi Kaitaatiwe

¹ Kiraisiho sangisi anditisiawati ami komi maarho nasamindhandi sangi neti nasipipaisih sami maarho biyati wisaitataise.

Autaahaatihomĩ Itipihõ Gaaho Kĩraisihomiheti bimisiho sangi neti tisamaamaisihĩ ami sahi wonji waanji ami wowaatapi sami maarĩho gaaho gwĩnyaapi gaahati kainiwĩ mmotinawaayopo. ² Sahi tĩmaamaitiwĩ maarĩho naasohi utaaõ nehi naasomataiwĩ gwĩnyaapise. Aiwĩ sahi ususaati wonji waanji wowaati maarĩho nunyawĩ naminiwĩ napaisaati bimaawise. Sahi sandi saisaihi nini sapi apipaahi nga maarititĩmaitõ. ³ Kĩnyĩ wapa kiyapaahapa nehi kĩnyĩ kiwahonyapaahihĩ gwĩnyaapi, ami usaapi manditipaimbi ami kiwahonji naimaatipihireti wĩndi kamaime. Kĩnyĩ yatihĩ ipatisanipi isihiya usa aimi awaisawihiyaimatiwĩ bimohiyihiyaaami yatihĩ otitihĩ pinumbwi kiyai kĩnyĩ niwimaapi autaahiwipe. ⁴ Aimbĩ ami kinyĩ ikipipa kinyĩ kiwahonyihapaahihĩ itatamanipi minjatipi ami usaamihapai maawĩ nepi iwĩtatamanipi kiya itatamaniniwĩ bimitaatiwĩhandapi kinyĩ iwinjatime.

Kĩraisihõ Ipatisainjihĩ Autaahaatihõ Koai Nuwimaataise

⁵ Sahi gwĩnyaahohitihandi ami sami dahopa piwihã ami wapa kaiwi daiwi bitohohirihireti Kĩraisĩ Jisaasihõ kaipatamataiwĩ kaiwĩse. ⁶ Kĩraisihõ yapipataapihĩ sangi nasati yamihapataatihĩ bimisura nahataapaatihĩ osamati ko Autaahaatihomatiyaho Autaahaatihõaisati naasaataati gwĩnyaati ami naasaataati awaisihõematati bimainjahore. Siyahondaahandi kandi ko Autaahaatihõematati Autaahaatihõaisati maasi naasaataati bimindihandi sawaho neti itatamanitãdo

tati gwinyaati ko windi an'isati miwatise. Owetise. Kandi ko nehi namahaati namataise. ⁷ Ko siyati Autaahaat'hotati Autaahaat'hoaisati bimimbip'ih' namati namahaamapi noaipati nehi otip'ipati'hoematataise. Iyati ko noaipati nyah' is'hiyaanam' ambipati neti ami nehi nyamatiyati utaahoematataise. ⁸ Ko siyati nehi utaahoematati noaipati yat'hi ipatisanati Autaahaat'ho kaundir'ih'reti at'wisati kaimi noti ami yaaw'handi neti ip'it'ih' ataw'hateti s'kiyati napotaise. ⁹ Ko siyati kaindi'handah' Autaahaat'ho koai n'wimaati otip'ipati ami ambipati ap'ipaah' autaah'tahati awaipati usaami ambipati nusatip'haahati nunyati ah'wisataise. ¹⁰ Isi ami nahatiya m'haati yam'hapataat'hiyauni ami maapi yap'ipataap'hiyauni ami yamat'hi yap'ipatami nyepep'hiyauni Jisaasihom' ambipatapi atotip'wesawi koai n'wimaitaat'wo. ¹¹ Aiw' ami is'hiya nahatiya kiyaami maahomwaan'api ausaapi sat'iw' "Jisasi K'raisih' so nyami Awais'hore," titaat'wo. Aiw' ami kiya nyami Ap'ho Autaahaat'hore t'iw' koai n'wimaapi komi ambipati mepi autaahepumaitaat'wo.

Sah' Gaahaiwa Kiyoh'waiwa Sis'haamatiyati Is'hiyai n'wusaatane

¹² Isi ami nisi nais'hiyaati nisataiw' K'raisihop' gwunyaahohiy'hiyaate, n'n' j'hura nap'iti sangisati bimohura sah' nasisoari napait'w' Autaahaat'hoai at'wiw'hiyaate. Isi ami wani k'mura n'ni sangisati maasi w'ndi b'imimaati kaan'hi wap'hi bimohur'muraisangi

sikaiwi Autaahaatihoi atiwiwise. Sangi Autaahaatihoko maaratati gwinyaasirihireti japepihiritaatiw+jap+hi aim+ nasamaasihyaatis+ sahi kop+ yaiw+ itip+ apipaahi ipotihandi koaisaw+ asitimat+wi bimitaatiw+ jap+hi kiyaatangis+n+hi nasamaitand+handapi anditati napamapi otipipati kaimi nuw+ise. ¹³ Ami sand+hi Autaahaatihoko sawaho samiheti otipipati kiyataise, ami sangi neti and+isaiwati gisunyaahon+hi ami sahi ko maaratati gwinyaasip+pa japepihir+wi kaitaatiw+ ami sangisangi apipaahi maarit+w+map+ kapaah+hi mmon+pinjaw+ kaiwi japepihiritaatiwo.

¹⁴ Sahi sami itihinn+wi naumwaarin+hoh+ip+pa nunaaha namamapi nahataapa neh+ gaahireti kaiw+ise. ¹⁵ Sahi saisaihi ami is+hiya sapi sisaiw+hiye, maatisaihi ami sahi nga ainahiy+hiyaat+tiw+, ami wapa maip+hapaapi piw+ha samiheti owehiyaat+ti+taatiwo. Aiw+ sahi maip+hapa wapa owehiyaati Autaahaat+homi manyinyaat+ti+taatiwo. Ami sahi is+hiya apipaahi maip+hiya suh+r+ maasapiho ainj+h+ip+paamatiyahiyaami otihat+hi bindawaayopo. Bindawaawi sahi gaahaiwa Autaahaat+homi+hireti kiyoh+waiwaraahi sahi kiya as+hatind+ti+hi bimohiy+hiyai kaumbwaatami sis+haamataiw+ taaw+ kiyaam+het+ niwusaatawaayopo. ¹⁶ Sahi piw+ha akaaha is+hiyai asiyaimat+taatiw+handi numw+and+ha kat+wunjaw+ k+maasi sahi naitaatiwaahi nep+ise und+wi nunyawaayopo. Is+ ami sahi s+k+ireti kaimi nuw+ise, ami Kiraisiho jap+hi nason+hura nin+ sapi

t̄ihaapaind̄i maarit̄it̄i sand̄i nis̄i ot̄ip̄ipati and̄it̄ati napamat̄i kiyoh̄ipati neh̄i yat̄it̄ip̄ihati kiyataamaayo, ak̄ip̄ipa nimaatahat̄i kiyataayo, nd̄i maarit̄itaano. Aind̄i am̄i n̄in̄i tusatipatīt̄i ŋuh̄itoh̄it̄ihandam̄i ak̄ip̄ipa n̄in̄ihimat̄it̄i naitaano.

¹⁷ N̄in̄i j̄ihura nap̄it̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha kasaton̄ih̄i sah̄i K̄raisihop̄i ḡiwunyaawaayopo. Aiw̄i sand̄i sah̄i kop̄i ḡiwunyaahoh̄it̄ihand̄i wapa nandapa kohas̄ip̄iho nga biyat̄i waamainjot̄ihapaamataiw̄i Autaahaat̄ihoai kom̄i ot̄ip̄ipati kawiw̄i gaarehand̄i nunyawaayopo. Is̄i am̄i n̄ingisangi is̄ihiya n̄wisaih̄i napotaati nis̄i j̄it̄ipati sah̄i gaarehand̄i nunyoh̄it̄ihandam̄i tiwat̄ihaati nuhaamataataah̄i gaare, nd̄i maarit̄it̄i am̄i sangisatisangi waatī m̄itaah̄i maarit̄ito. ¹⁸ Is̄i am̄i sangisangi maarit̄iw̄i am̄i n̄ingisaw̄i maasi waatī tisait̄iw̄i maarit̄iw̄ise.

Timoteȳ Epap̄irotaitaasiyaap̄itahaare

¹⁹ N̄ingis̄i Awais̄iho Jisaasiho satati, “K̄inȳi is̄ihiya Piripaihiyaap̄i Timotehoai nat̄ipusoase,” ndonaah̄i koai net̄i nandusoasit̄and̄i gw̄inyaatī jatataayo. Koai n̄in̄i nandusoasisan̄ih̄i sangisaap̄ih̄i nasati noaipati K̄raisihop̄i ḡiwunyaap̄i gaahaiwa kaiw̄i bimoh̄iwaiwa mmonati net̄i atisati nesisati kandon̄ih̄i n̄in̄i sap̄i t̄ihaapaind̄i maarit̄it̄ando. ²⁰ Is̄ihiya sap̄i p̄ih̄it̄iw̄i nitan̄iw̄i gisunyaap̄ihiya usa n̄ingisaw̄i k̄imb̄ih̄i w̄ind̄i b̄imimow̄i neh̄i Timotehohis̄i am̄i neh̄i koaisaah̄ih̄i net̄i nandusoasisan̄ih̄i ko sangisenda nap̄it̄aise. Iyataatī so Timoteho nisatiyatī n̄in̄i sangis̄i nap̄it̄i jasondandī waatī p̄ih̄nd̄i nitand̄i

gwinyaahopatamatiyati sapi waati nitanati pihitati gwinyapenahore. ²¹ O ami isihya usaahi otipipati neh sawanaamihatapaahih maaritwi kiyawaahandi kandi Jisasi Kiraisihom otipipati windi kamaiwihyaahihiso. ²² Timoteho sopaahi sahi aimi ko utaahe siyati setahoe, tiwi mmonwi gwinyaapihyaate. Ko metiho wo komi sapihois anditiwiwati otipipati kiyausepaati kaipatamatiyati ningisaha maasi Autaahaatihopi Pwiha Gaaha waniha Jisasi Kiraisihopitha awusaahaayo. Timoteho siyati Autaahaatihomi otipipati ningisati maasi kaindihandapi sahi aimi mmonwi gwinyaapihyaate. ²³ Timotehoi sahi bimohipipihapi nandusoasisanihi napitaise. Isi ami nini jhi gwinyaati mmondaano, gamaniho ningisi wipiniso ndo. Saindi mmoniti kandosati Timotehoi sapi keti nandusaasito. ²⁴ Ahi ami nisangi saindi gwinyaataayo. Awaisiho ningisi sandati, 'kinyi Piripaihiyai iwinjaita numwe,' ndati neti nitatamanati natanoaasonihi nini keti napiti sangi jainjaitando.

²⁵ Epapitrotaitaasiho sami maahomwaan nesi ningisenda napitandi sahi jhi namihanwi natiwusaasawaayopo. Aiwi nini nenoaahitohipipa sahi koai nunyauhi ko nesisati ningisi naninyataise. Ahi ko nasati naninyati ningisati maasi bindata Autaahaatihomi otipipati kiyataise. Iyati ami ko nisatiyati Kiraisihopi gwunyaasitihanda titihi nisi naisiho akohore. Ko nisihioaan anditititi bitonda Kiraisihom pwisipi

yaipati isiwati tunnati yahwinjhoematati isihiya piwaha akaahai nepi tipindiwi ipihatiwimaitaatwiyohiyhiyai piwaha wihoanaha kaundataase. Isi nin koaisi nga japihi komihyaatangisenda nandusoasisanihi napitaise. ²⁶ Iyataati sahi Piripaihiyaati kopitimbipa apipaahi aungwohandi nese, tiwi aimi atiwi newaayopo. Aihimi ami ko Epaprotaitaasihoaisangi nisihiya nisitimbipaapi aimi atisowi keti nisi aunahipata nisihiyai winjaita nutaano, tati waati gwinyaataise. ²⁷ Sandi ko timbipa awaimbipa nese totimandi titihi akaahe. Ko aimi napwitotahoai Autaahaatoho kopimaarho asipiyati ami nisapisangi maarho asipiyati koaisi komitimbipa nemwati ami nisi maarho asipaindi maarho tindati naanjanitandihandi nenimataise. ²⁸ Isi nin koaisi sangisenda japihi nandusoasitandi watipindi gwinyaataayo. Isi nin sapi pihindi windi gimunyaati, ami naanjhaiwa yiyatimwi windi namaitandi gaasi koai nandusoasitaano, ami noti sangisi jainjahonhi sahi koai usonawaawi sahi kopinga maarititaatiwo. ²⁹ Isi nin koai nandusoasisanihi japihi nasati jainjahonhi koai nga japihi nasapaise Awaisihomi otipipati naimbi kaimbimapo, undiwi ikwiri ahowiwise. Utaaho siyahosi maaritwi koai nepi autaahemapise. ³⁰ Epaprotaitaasiho Awaisihomi otipipataatihitimbipa netimaanhi napotaise. Iyati ko otipipati sawahopihatapi windi gimunyapimenati Awaisihomi otipipatapimainjhi nin kaanhi

bimonihî, ami sahi nîngisi andîtinipi otîpîpati
 ususaani ninawîpîhî kaitîhaahati sahi
 nîngisi kaiwinepaapi kaitîhati, ami sahi koai
 nunyohîpati samî aunahîpati netî ko nîngisati
 maasi kiyataise. Kiyati maasi bindîhaawi ko
 timbîpa naanjîhandî netaise.

3

*Utaaho Kiraisihopi Gîwunyaasihô
 Komî Gîwunyaasîthandaahi Noaipati
 Tîthoematataise*

¹ Nîni nisi pîwîha katîmi nasohîha
 owematî ami nîni sangi sandî kasatataato.
 Nisi naisîhiyaati nisataiwî Kiraisihopi
 gîwunyaahohiyîhiyaate. Sahi Awaisîhoaisawî
 aimî tîmaamaitîwî aimî komîhiyaatisî, ami
 sahi kopî nasisoari kiyatînihi maaritîmi
 nuwise. Pîwîha aimî kasatohîha jîhaati
 gaasi kasatîtaano, ami sahi sawanaati isîhiya
 isîhiyaaisî pîwîha nehîha katîwunjohiyîhiyaapi
 nga jatîniwî bimîtaatîwîhandapo. ² Isîhiya
 Judaahiyaamîhîretî japepîhîrîwî apîpaahî
 tîthîmetatî maipîhaiwa kiyohiyîhiyaapi sahi
 baiwî jatîniwî bitosawîse, ami kiya suhîrî
 apîpaahî maipîhîramataiwîhiyaaso. Siya
 isiya Judaahiyaamîhîretî japepîhîrîwî kinyî
 aimî noaipapî Kiraisihomîhônîmatîtaapaahî
 kinyî ambîpatî namandîpape, tîwî

watipitiwimapihyaare.* 3 Kiya satiwī,
 “Nyahi ambipati namandipataahiyaa-
 nis+ Autaahaatihomihyaane,” tiwi
 watipitiwimapihyaare. O ami nyahihī
 Kiraisihopi giwunyaahotihandaahi aimi
 noaipawaati titihī akitinihī Isiraherihyaani
 nyami ambipati akiti yamatihī nyami
 maarihooatihī aimi namandipataahiyaani-
 matihayo. Iyaati Autaahaatihomi Itipihō
 Gaaho nyangi neti anditinyiwati ginyunyaasihī
 Autaahaatihopi aunihihīri kataati gaapundaati
 ami Kiraisihomi ambipati niwimaahaayo.
 Isihya kiyaami ambipati nehī yamaati
 namandipatohitihandi kiyaisi apipaahi
 akitinihī windi maawitatanitaise. Isi nyahi
 kandapi piwaha waati piwaataati pihitaati
 gwinyaitihaawimaahe. Owetise. 4 Ami
 nisangi ninī nisi ambipati namandipandi
 kiyohitihandapi nga tihapaitihati kati
 owe. Ami kandī ninī baidi bimitandi
 ningisi wīndi nga maanitatanitaise.
 Isihya kiyaami ambipati nehī yamaati
 tiwatihati namandipatotihandapi tihapaiwi
 genanohiyihiyai ninī nusatipihaitihonine.
 5 Nisangisi ami saindihonine. Nisi naati
 nanimoti bimihī asisihā ikwiri naasairitihī
 wirami mairima sananihī nisi ambipati
 nanimandipapihonine. Iyataati ami
 nisangi isihya Isiraherihyaamihonini

* 3:2: Usihyaami ambipatami atitati namaupwi ahoapi
 nupwi nemawaayopo jihura Autaahaatihō Abiraahamihōai
 kaundihī kaihi, ami Isiraherihya Autaahaatihomī isihyaane
 undiwi usaisi nunjitaatiwi kiyohirihireti kaiwo.

Isiraherihonini akohonine. Aindi ami nini jitiipati Benjaminihomihatetapi namoyaatiwina nasohiyihiyaamihetapi noaipatihonine. Iyataati ami nini titihi Ipiruhonini piwaha Ipiruha piwandihonine. Ami nisi niyi apiyaisangi Ipiruhasanyuri piwaha Ipiruha piwaatimihanyure. Nini titihi Judaahiyaamihetapi noaipatihonine. Isi nini jithi Judaahiyaami winihapipa saiwa wapa simemwaati nahataapa titihi japepihiriti isiti asoya kiyohiwaiwa kaindi japepihiriti kiretapi noipati Parisihonimandihonine.

⁶ Aindi nini winihapipa saiwa baindi atindi neti gwinyaati anditindi titihi nga nahataapa japepihiritihonine. Saindi isihiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaisi neti nusopasasiti titihonine. Siyonihi isihiya ningisi nisonawaawi Porihon winihapipa titihi japepihirati Autaahaatihomi ndiheti gaahati kiyataise, tiwihonine.

⁷ Jihura nini saindi gwinyaataayo, nini kimaiwa kiyohiwimaiwaraahi anditinihonihini nini noipati gaahoninitito, ndi gwinyaataayo. Aihini ami wani kimura kaiwaisi ahosumwati pohipaindimati saindi gwinyaataayo. Kaiwa wapa akipipaamaahe, nehi kaiwai nehihaiwa bototi ahopa daatipatipatamatiyahaiwe, ndi gwinyaataayo. Nini winihapipa Judaahiyaami anitindi isiti nisi maarihon kapeti ahiyati japepihirataataahi Jisaasiho ningisi nitatamanati japihi nanimaitandi ami nisi maipihaiwa nenimaitandi nisapi napwindihandapi windi gimunyaati, ami

koai n̄wip̄minj̄itaan̄he, nd̄i gw̄inyaataayo. Aind̄i am̄i n̄n̄i sand̄i neh̄i K̄raisihopaahaind̄i koai n̄wip̄inj̄itand̄i kopimainj̄ih̄i n̄n̄i j̄ihura w̄in̄ihap̄ipa japep̄ih̄rit̄i Judaahiyaanam̄ih̄ret̄i kiyoh̄ip̄ipa nahataapa aw̄ind̄i naw̄iho nis̄ihetap̄i nih̄rinj̄ihomataind̄i kapaan̄h̄i namamataayo, nd̄i wan̄isangi taat̄i gw̄inyaataayo. ⁸ N̄n̄i j̄ih̄i kaind̄i japep̄ih̄roh̄iwaiwaisaah̄ih̄i ahosumwat̄i pohip̄aind̄imataamaayo. Am̄i wapa nahataapais̄i neh̄ihaiwe nd̄i gw̄inyaat̄i ahosumwat̄i namataayo, am̄i nis̄i Awais̄iho K̄rais̄i Jisaasihoaisaah̄ih̄i uson̄it̄i n̄wipaati koaisat̄it̄itand̄ihand̄i sand̄i ap̄ipaah̄i awaind̄ihand̄itiho. O am̄i Jisaasihop̄i so nis̄i Awais̄ihoe, nd̄i gw̄inyaat̄i kopaahiyataat̄i n̄n̄i nyah̄i Judaahiyaanam̄i w̄in̄ihap̄ipa t̄it̄ih̄i wat̄ip̄ind̄i japep̄ih̄rit̄i j̄ih̄i kiyoh̄iwaiwa saiwa wan̄i n̄n̄i saind̄i neh̄i yat̄it̄ip̄ihaiwa botot̄i ahopa daat̄ip̄at̄ip̄atamatiyahaiwaaso nd̄i namataayo, am̄i K̄rais̄iho n̄ngis̄i nanisapuwat̄i nan̄imaas̄ihopaahaind̄i neh̄i kom̄i ot̄ip̄ip̄at̄ih̄i kawind̄i koaisaah̄ih̄i n̄wip̄inj̄itando. ⁹ Saind̄i namatosati n̄n̄i ap̄ipaah̄i kom̄ihon̄in̄ind̄i Jisaasihoaisati kon̄in̄ih̄i maasi bim̄itando. N̄n̄i wan̄i noaipati kom̄i nd̄ihet̄i Autaahaat̄ihoaisati t̄it̄ihon̄in̄indaayo. Am̄i sand̄i n̄n̄i asoyaam̄i w̄in̄ihap̄ipa napait̄it̄i japep̄ih̄rataati kandaah̄i n̄n̄i noaipati gaahon̄in̄i t̄it̄ih̄ihon̄in̄indaamaayo. Owetise. N̄n̄i nis̄i Jisas̄i K̄raisihop̄i ko nis̄i maip̄ihandaat̄ihap̄i jap̄ih̄i nan̄imaas̄ihoe, nd̄i ḡiwunyaahot̄ihanda Autaahaat̄iho n̄ngis̄i net̄i t̄it̄ihon̄en̄mas̄ih̄i, am̄i n̄n̄i kom̄i nd̄ihet̄i noaipati gaahon̄in̄i t̄it̄ih̄ihon̄inimatataayo.

10 Nini saindi Jisaasihoaisati maasi timaamaiti watipititandi gwinyaataayo. Aindi ami komi watipihanda japihi nepasitihandapi ginunyaatitande. Aindi ami Jisaasiho komi otipipati kaimi naihi isihiya pohipiwiji yaawihaiwa nunyaw tiwauhi napwipatamataindi koai niwipinjati komi otipipati kaisanihi isihiya nusaihi kaindi napwitandi gwinyaati kiyataayo. 11 Aindi ami nini saindi gwinyaataayo. Jisaasihoai tiwauhi napwiji ami Autaahaatiho ahowimati japihi numwaasitihandisi, ami nisangi komi otipipatapindiwi nusaihi napwisanihi Autaahaatiho ahonimati japihi nanimaahonihi nepaito, ndi gwinyaataayo.

Porihō Komi Otipipati Owemaitandi Naupwasitihandapihaare

12 Saiwa aimi katohiwimaiwaamataindi nini aimi noaipati Kiraasihomihamwaanji gaahoninindi Kiraasihopi ginunyaatataise, ndi kasatataamaato. Owetise. Nini nehi saindi kandaato, jiji Jisaasiho ningisi nanimahanati nanimaati gaahonenimati komihini ahinisataise. Aihini nini noaipati gaahonininititandihandapi komi otipipati anitindi isiti kiyataayo, ko ningisi anitisiati niwatipatamataindo. 13 Isi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraasihopi gwunyaahohiyihiyaate, nini aimi noaipati gaahonindaayo, ndi windi gimunyaaho. Owetise. Nini nehi saindi kiyataayo, nini Jisaasihomi otipipati saindi nga kiyataayo, ndi nepemaititi jati kaimi niyataamaayo. Owetise. Nehi nini

niyohihihoaanj+ kihooanjihi jaati otipipati owe-
 maitandihapih+ noaipaitandi njhiti niyataayo
 14 Nini anditindi taati watipindi notaayo. Nundi
 otipipati owemaitandihapih+ noaipasanih+, ami
 nini Jisaasihoai niwipinjati komi otipipati
 dipipataasin+ anditindi kawisotihandapi
 wihoan+hapa nawihomatiyat+ ipotihura
 Autaahaatho m+haat+ yamihapataathi
 nanimitandihandapo.

15 Nyahi aimi Kiraisihopi giwunyaawaati
 watipitaahiyaanis+ Autaahaathomihireti
 gw+nyaawa mmona japepih+ritihaawe.
 O ami sami wo wapaapi wireti wipiya
 gw+nyapenataati, owe mireti kaitihaawi gaare
 maatane. Owe. Nehi Autaahaathomihandisi
 koaisi wapaapi biyati namausesipatonaahi
 Autaahaatho neti nunjati nusesipati
 giwunyaitaise. 16 Isi jih+ wuwanihura Jisaasi-
 homihireti japepih+ritihaawi ginyunyainjih+
 kireti japepihira kaimi nasoh+rih+ri kireti
 japepih+riwi namaam+haapi kaimi nuwise.

17 Nisi naisihiyaate, nini sangisi nasisati
 kiyonih+ mmonihoh+rih+ri kireti japepih+riwi
 kaiwise. Iyataati ishiya usa aimi nyahi
 kiyoh+rih+ret+ nep+ japepih+riwhiyai sahi
 baiwi mw+tipisaw+ iwinjapi mmon+w+ nep+
 kiya kaiwi bimoh+rih+ret+ sangisangisi kaiwi
 daiwi bitosawise. 18 Nini kaindsasoh+rih+ri
 kireti baiwi japepih+ritaatiwi nini aim+ jihura
 napiti pihindi kasato. Ahi ami wanisangi
 kw+tipati tim+hahi kw+tipataasin+ jhaati
 kasatataato. Ishiya usa taahiy+hiya sap+h+ nyahi
 Kiraisihopi giwunyaahohiy+hiyaanam+ otihatih+

yahiya bindawaayopo, kiyaami kiyohirihihreti wipaiwi kaiwihiyo. Isiya siya Kiraishiho ipi tithi atawihateti napwindihandapiha piwihai ahosumwap kaami tiworisaimatiwi wiri asireti gwinyaapi kaiwihiye. ¹⁹ Isihiya siya maapi yapipatambi maipihaiwaapaahih gwinyamapihiye. Aiwi ami kiyaami ambipatami maaritirihihreti maipihaiwa kaitaatiwi apipaahi maaritiwimapihye. Aiwi ami kiya wiwa mapipaisahaiwa kiyawaahandi kandi kaiwaapi mawitandihandi owetih siyahaayo, tiwi maaritwi kiriwipati tiwaapatiwi katiwihiye. Isi isiya siya yaawihandi awaindihandi nepi aunahipati maiphata sisahaapihi nuwi bimitaatiwihiye. ²⁰ O ami nyahih nyami aunahipati apipaahati yamihapataatih ahinyondaise. Ami siyaamatiyaati windi kamaitihaawo. Ami kati nyami aunahipati yamihapataatihapaho nyangi japihi nanyamaasihho Awaisihho Jisasi Kiraishiho japihi nasati nanyamaasi mihaati yamihapataatihapi naitandi napitaihi nyahi andititaati watipitaati jaitahaayo. ²¹ Isi ko Jisaasiho komi watipihaiwa komi yundanyihaisati nasataati ambipati kati wipetihati wanihati watipihati windi namwaapwitihaahati ko sawahomi ambipatamatiyahati nanyamitaise. Iyati ko Jisaasiho komi watipihandaahi nahataapa neti komi otitihemati nahataapai nga osamati jaitaise.

*Maar̄ho Naasoh̄itan̄h̄i Gaah̄iret̄i
Gw̄inyaawaat̄i Maarit̄it̄ihaawo*

¹ Nis̄ nais̄hiyaat̄i nisataiw̄i K̄raisihop̄i gw̄unyaahohiȳhiyaate, n̄n̄i sangis̄i nis̄i maar̄ho nasanyataayo. Aind̄i n̄n̄i sangis̄i napit̄i jasondand̄i gw̄inyaat̄i maaritataayo. Aind̄i am̄i n̄n̄i sap̄i maarit̄it̄i am̄i sap̄i t̄ihaapiyataayon̄i, am̄i sah̄i aim̄i kasatoh̄ipatamataiw̄i Awais̄ihoai w̄ind̄i namaamap̄i kop̄i and̄tit̄iw̄i gw̄unyaap̄i bitosawise.

² N̄n̄i sainjaah̄i apop̄ipuraah̄i Yuhotiyaaȳi Sindikeyaasangi p̄iw̄iha k̄ima sand̄i nas̄isen̄it̄i kasat̄it̄i nusaasataayo. Sainjaah̄i aim̄i noaipap̄i Awais̄ihom̄ihapuraahis̄i maar̄ho naasoh̄i gw̄inyaap̄i t̄imaamait̄im̄i, am̄i sainjaah̄i it̄ih̄it̄inj̄it̄ihand̄i nam̄ihaap̄i gaah̄iret̄i p̄iwan̄im̄i bimaamise. ³ Am̄i n̄n̄i k̄inȳi nis̄i naisoh̄on̄i napaitar̄ihon̄i ot̄ip̄ipat̄i mais̄ihoan̄j̄i n̄naw̄ip̄ih̄i kiyoh̄ihongi nangisenataayo, am̄i nis̄i naimb̄ipur̄i sapuris̄i iw̄itataman̄taapo. Kapur̄i n̄ngisam̄i maasi P̄iw̄iha Gaaha Wan̄iha ausaamb̄im̄ihapure. Kapurun̄i am̄i K̄iremen̄ihotih̄i am̄i usa n̄ngis̄i and̄it̄inip̄i P̄iw̄iha Gaaha Wan̄iha ausaahohiȳhiya siya kiyaam̄i amb̄ipati Autaahaat̄ihom̄i ut̄ip̄iho kom̄i is̄hiya asiyaimat̄itaat̄iw̄ihiyaam̄i amb̄ipati j̄ipati p̄indis̄ihoat̄ih̄i aim̄i ahusotahiyaare.*

⁴ Aih̄i n̄n̄i sangis̄i sand̄i kasatataato. Sah̄i Awais̄ihop̄i nasisoari kiyaat̄in̄ih̄i maarit̄iw̄ise.

* **4:3:** 3 Sand̄i Autaahaat̄ihom̄i ut̄ip̄ihandaat̄ih̄i is̄hiya kom̄ihiyaimat̄itaat̄iw̄i aim̄i nam̄ihainjaw̄ihiyaam̄i amb̄ihaiwa j̄ipati p̄indataise (P̄iw̄iha Ausaimaninj̄iha 3:5; 21:27).

Ami j̄haati sandi kasatataato. Sahi Awaisihopi nasisoari kiyaatinihi maaritwise.

⁵ Awaisiho japihi keti napitaise. Isi sahi isihiya nahatiyai b̄pi napaisaati iwinjaaw̄ nepusosaw̄ bitopi, ami sahi gaahaiwa kiyoh̄waiwa kiya mmonda kiyai gaahati iparimat̄w̄ kawiw̄ kaiw̄ nunjawise. ⁶ Aiw̄ ami sahi wapaapi waati gw̄nyamapi namitan̄w̄ ami nahataapa sahi owetati nauset̄tohip̄paahi Autaahaatihoi piwaund̄w̄i nunjepi gaapund̄w̄ise. Aiw̄ ami sahi nahateweti nasisoari Autaahaatihoi saund̄w̄i, “Kinyi gaahone gaare,” und̄w̄ise.

⁷ Sahi saisaihi ami Autaahaatihomi maar̄ho napaisaat̄tati yat̄h̄witind̄handi apipaahi awaind̄handi nyahi gw̄nyaawaati mmon̄hot̄handi nusatip̄haahandisi kandi neti sami maar̄ho, ami am̄tiha yat̄h̄isiwati napaisaatisamati ami sahi Kiraisihoaisaw̄ timaamait̄w̄i aimi kom̄hiyaatisi kandi neti jatatananati jainjatane.

⁸ Nisi naisihiyaati nisataiw̄ Kiraisihopi gw̄wunyaahohiȳhiyaate, nin̄i sangisi piw̄iha kima wa sandi kasat̄tandiyo. Sahi k̄maiwaapi gw̄nyaapise: Sahi nasisoari apipaahi gaahapaapuni, ami wapa isihiya gaahape tiw̄i mmon̄w̄i nepi mepi autaahe-maitaatiw̄ihapaapaahihi gw̄nyaapise. Aiw̄ wapa apipaahi ak̄tihapaapuni ami wapa isihiya autaaahi nepi isiwat̄taatiw̄ihapaapuni ami neh̄i tit̄ih̄tahapaapuni ami pop̄tihapaapuni, ami apipaahi sanah̄wet̄ihapaapuni, ami wapa isihiya gaahape, tiw̄i mmon̄w̄i kapaahihi kiyoh̄ip̄pa sapaapaahihi sahi nasisoari

nahateweti gwinyaapise. ⁹ Aiwî nîni wapa nahataapa sahi kaitaatiwîhapa sangisi nasisati kandisasonîhi mmonîwi aimi nga nepi gwinyaahohîpîpa amî wapa nahataapa kapaapi nîni pîwîha ausaati katonîhi amî sahi aimi atiwi nepi, amî sahi ninjîhauhi nîni kiyohîpîpa sapa kapa nahataapa sahi nasisoari kaiwise. Sahi saiwa kaisaihi Autaahaatîho maarîho yatîhi napaisaatîtindîhandamî tanyaaho, amî maarîho napaisaatîtindîhandî nanyamisîho sangisati maasi bimîtaise.

Porîhoai Andîwîwîtandîhapa Piripaihiya Nîwusoasauhi Kandapi Ko Maaritati Kiyai Gaare Undindîhandapîhaare

¹⁰ Sahi nisapi nawîho nanusoasohîhopî nîni apîpaahi awaîndîhandî maaritîti Awaisîhoai, "Kinyî gaahone gaare," undataato. So nawîho netaati kiya nisapi waati gînunyaawaawe, ndî maaritataayo. Sahi kiyaatînihi nisapi gînunyaawaahandi kandi amî daihîra nawîho nanusoasîtaatiwîhîra owetati nîwîpîtihi kandapi wîndî namaanusoaasawî amî namaaninyopo. ¹¹ Nîni sandî katotîmandî amî nîni nawîho owetihî kandapi naumwaarîndî kandaamaato. Owetise. Nîni masîhonya wonya isîwatîti amî taahîpîpa wapa isîwatataatisangi sandî kîmba nisapi gaare, ndî maaritîtihonîne. Sandî amî apaapi maato. Nîni mmonîti netîhonîne, wapa taahîpîpaisahonîni ndî amî wapa nehî yahonyaisahonîni ndaatisangisi sapa nisapi gaare, ndî bimîtandî Autaahaatîho netî nanîsise. Nanîsisî nîni nehî maaritîto. ¹² Nîngisî siyahaiwa nanoaipasîhi aimi

mmoniti netihone. Nini wiweti wapa owehonini apipaahi taanauhohoninindi, ami wiweti nini wapa taahipipa waati asakiyati ahinotahoninindaatisangisi nga nanhaindi bipi bimaatihone. Wiweti nini nandandihapa nga tisaitati ahotih nandi ami wiweti nini nandandihapa apipaahi owetih neh japar kiya janimasihandi kandi bipi bindataayo. Ami nini wiweti nandapa kahapaamapipa waati nini nandandihamwaanj nusatiphaati noaipati ahotati, ami nini nandapa ami wapa nini nandi isiwatiti ahotitandihapa apipaahi yatihitati nausetitati windi gaametise. Saimainjhandi nini bipi nisi maarho yatih ipatisandi wititi bimitandi nahataapaatihapi aimi mmoniti netihone. ¹³ Nngisi nahataapa noaipasipipa nga nini neti ami kaito, ami Kiraisiho komi watipihanda nngisi anditiniwahosi anditinihono.

¹⁴ Ami sahi nisapi gaahati kaiwi ginunyaapi nngisi apipaahi naananihi bimonihura anditiniwitandihapa aimi mmoniw nanusoasawaayopo. ¹⁵ Sahi Piripaihiyaati aimi mmoniwihyaate. Nini jih wuwanihura napiti namasati saphi Pwaha Gaaha Waniha ausaahono. Aindi ami kapih Masetoniyaahanda namasi wiwaraahapi niyonihi, ami neh sahi Kiraisihomi isihyaati nngisi nawho wapa anditiniwati nitatamanitandihapa naninyawaayopo. ¹⁶ Nini aunahipati awaipati (taunhandi) Tesaronaikaahanda bindataati nawho wapa nisi ambipati nitatamanitandihapa owetih

nitandi bimonihī sahi wonji taahiwaiwaara jinjapihī nawihō naninyawaayopo. ¹⁷ Sahi nīngisi ambipatapihapa wapa naninyami nutaatīwī kandaamaato. Sahi sami gaahati kaiwī iparimatotihanda waati nga kaimī naisaihi ami sangi kandapi gaahandi wihooanīhandi Autaahaatīho kasisati nasamītandīhandapi kandaato. ¹⁸ Ami sahi nisihapa wapa japihi nanīmītaatiwī nanewaawaahi nīnī kapa nahataapa aimī nga kamwaanī netaayo. Aindi ami kapaami tiwatihaati wapa autaahi waati wamaanī netaayo. Aindi aimī nahataapa neti nīnī gandaayo, ami sahi wapa nawihō Epapīrotaitaasihoai nanunyohīpīpa aimī nesisanīmiho. Sapa sahi nīngisi naninyohīpīmba Autaahaatīhoai dipumanītandi nandapa kohasīpīho wapa nga waamainjotihapa isīhiya tihīwī Autaahaatīhoai nunyohīpatamataiwī nunyauhi sami gaarehandi nunyohīpīpaapi ko komī ndīmaahomwaanī noaipasīhi sapi waati maaritati netaise. ¹⁹ Sahi saiwi kiyawaawaahi nyami Apīho Autaahaatīho Kīraisihomīhetapi komī isīhiyaanangi nanyamītandīhapa apīpaahi gaahapa nyapi nanyamīhainjīpīpa kahapaamapīpa asaketahosi sahi wapaapi nenoaahītōhīpīpa kapa waati tisaahīwati sangisi nasamītaise ami sahi aimī noaipapi Kīraisihomīhiyaatiso.

²⁰ Isi ami Autaahaatīho ami nyami Apīhoai, kīnyī gaahone gaare, undati asisi nahateweti nasisoari jinjapihī komī ambipati awaipati nīwimaawaati mepi autaahewaumwaitīhaawo. Akite! ²¹ Sahi Autaahaatīhomī isīhiyaati

nisataiwi Kiraishopi gwunyaahohiyihiyaati
sapihi bimohiyihiyaati Piripaihiyaatangisi
ipotaha nini ipihirete, satataato. Iyonihi
ami nisi naisihiya ningisi anditinipi kimbihhi
maasi otipipati kiyohiyihiyaisangi sangisi
sasatiwi, “Naisihiyaate ipihirete,” satawaatopo.

²² Aihhi ami isihiya usa awaisiho jho
Sisaaho Romihanda bindata nahataapipihhi
jatisihomhi otipipati kiyohiyihiya Kiraishopi
gwunyaapihyaasi kiyaisangisi sangisi sasatiwi,
“Naisihiyaate ipihirete,” satawaatopo.

²³ Nini sapi nyami Awaisiho Jisasi Kiraishihoai
piwaunditi nunjeniti gaapundataayo, ami ko
sangisi jatatamanati gaahati kasonhihi sahi nga
baiwi bimitaatiwo.

Autaaahatihomi Piwaha Gaaha Waniha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad